

Trung Quốc đang nỗ lực sử dụng sức mạnh quân sự nhằm hủy hoại các quy định mà luật pháp quốc tế dành cho các quốc gia, đe dọa đến hòa bình và an ninh thế giới.

Vào ngày 12 tháng 7 năm 2016, một tòa trọng tài được lập thành lập theo Công ước của Liên Hợp Quốc về Luật Biển (UNCLOS) đã công bố một phán quyết rõ ràng và có tính ràng buộc về các yêu sách của Trung Quốc đối với Phi-líp-pin ở Biển Đông. Vào thời điểm đó, Trung Quốc đã bác bỏ phán quyết của Tòa trọng tài và so sánh phán quyết 'chỉ như là một tờ giấy bỏ đi'.

Tuy vậy, trong hai năm kể từ khi có phán quyết của Tòa trọng tài, Trung Quốc đã có một vài hành động như tuân thủ theo phán quyết. Tuy nhiên, điều đó không có nghĩa là hành vi của Trung Quốc ở Biển Đông đã thay đổi về bản chất. Trên thực tế, Trung Quốc đã chuyển sang sử dụng lực lượng quân sự để buộc các nước láng giềng phải nhượng bộ. Điều này đang tạo ra một mối đe dọa cho cả hòa bình lẫn an ninh quốc tế.

Phi-líp-pin đã yêu cầu Tòa trọng tài đưa ra phán quyết đối với 15 vùng đất, trong đó có hai vùng đất được biết quan trọng. Điều thứ nhất là việc Trung Quốc tuyên bố 'quyền lịch sử' cho toàn bộ vùng lãnh thổ hình chữ U, hay còn gọi là 'đường 9 đốm' mà Trung Quốc đã vẽ trên bản đồ Biển Đông không tương thích với Công ước Liên Hiệp Quốc về Luật Biển (UNCLOS). Quy định của UNCLOS đã ghi rõ ràng: các quyền lợi trên biển phải nằm trong phạm vi được tính từ đất liền.

Thứ hai, Tòa trọng tài đã đưa ra phán quyết rằng không có hòn đảo nào thuộc Quần đảo Trường Sa, cũng như Bãi cạn Scarborough có đủ điều kiện và khả năng tự nhiên để trở thành nơi sinh sống cho con người. Điều này có nghĩa rằng không có bất kỳ cấu trúc nào trong hai khu vực này được trao vùng đặc quyền kinh tế. Hai phán quyết này cho rằng phần lớn các nguồn tài nguyên ở phần phía nam của Biển Đông thuộc về các quốc gia ven biển bao gồm Phi-líp-pin, Ma-lay-xi-a, Bru-nây, In-do-nê-xi-a và Việt Nam.

Tuy nhiên, Trung Quốc tiếp tục gây áp lực lên các nước với ý định ép buộc các nước này từ bỏ quyền khai thác sử dụng dầu, khí ga và thu hoạch spon. Trung Quốc yêu cầu được chia sẻ một phần trong việc khai thác những nguồn tài nguyên này dưới danh nghĩa 'phát triển chung' mặc dù Tòa Trọng tài đã phán quyết rằng những yêu cầu đó là không hợp pháp. Vào tháng 5 năm 2017, Tổng thống Phi-líp-pin Rodrigo Duterte đã công khai việc lãnh đạo Trung Quốc, ông Tập Cận Bình đã đe dọa chiến tranh nếu Phi-líp-pin cố gắng khai thác lượng khí đốt lớn trong khu vực Bãi Cỏ Rong.

Các mỏ dầu khí hiện tại của Phi-líp-pin được dự báo là sẽ bắt đầu cạn kiệt trong vòng năm năm sắp tới, và quốc gia này sẽ rơi vào tình trạng thiếu năng lượng trầm trọng. Đáng lo ngại, các mối đe dọa quân sự từ phía Trung Quốc sẽ có ảnh hưởng nghiêm trọng lên chính phủ Phi-líp-pin. Do đó, phương án tốt nhất cho Phi-líp-pin hiện nay là xây dựng thêm nhiều các nhà máy điện sử dụng than đốt thay thế cho

lãng phí hao hụt của nguồn dầu khí.

Việt Nam cũng đang ở trong tình trạng tụt lùi tụt nhụt Phi-líp-pin. Vào tháng 6 năm 2017 và tháng 3 năm 2018, Việt Nam đã buộc phải hoãn việc phát triển khai thác dầu ngoài khơi biển sâu để do tụt lùi công nghệ quân sự Trung Quốc. Sản lượng dầu khí của Việt Nam giảm 12% trong thời gian giữa năm 2014 và 2017 do Bắc Kinh vẫn đang tiếp tục ngấm cấn việc thay thế, phát triển những mỏ dầu mới nhằm thay thế những giếng dầu đang dần cạn kiệt. Điều này đã ảnh hưởng trực tiếp lên thu nhập của quốc gia và có những tác động không nhỏ lên các khoản chi xã hội và phát triển.

Bất chấp áp lực từ phía Trung Quốc, điều quan trọng nhất là việc không nước nào trong số những nước ở Đông Nam Á chấp nhận tham gia kế hoạch 'phát triển chung' của Trung Quốc. Họ vẫn đang tiếp tục khẳng định các quyền lợi của họ trong phạm vi của UNCLOS.

UNCLOS đã trở thành nền tảng cho hoà bình và an ninh quốc tế. Hiệp định này được đàm phán liên tục trong vòng 9 năm bởi hầu hết các quốc gia trong Liên Hợp Quốc vào năm 1982 và đạt được thoả thuận vào năm 1982. (Phía chính phủ Mỹ đã ký kết công ước này nhưng Thượng Viện Mỹ vẫn chưa phê chuẩn). UNCLOS cung cấp một cơ chế trung lập để phân bổ những nguồn tài nguyên biển trên thế giới những nơi Trung Quốc đang làm Biển Đông là mục đích nhằm lật đổ thế chế đó. Trên thực tế, Trung Quốc đang liên tục triển khai sức mạnh quân sự để ngấm cấn của các quốc gia liên quan tại khu vực Biển Đông thực thi những quyền lợi hợp pháp của họ.

Nếu Trung Quốc thành công, UNCLOS sẽ bị suy yếu đi nhiều, chế độ không chế riêng ở Biển Đông. Nếu các quốc gia dần dần coi các thoả thuận quốc tế như 'tờ giấy bỏ đi' thì sẽ không có bất kỳ thoả thuận nào được tôn trọng: trật tự quốc tế sẽ bị đổ vỡ sụp đổ.

Do đó, điều cấp thiết là tất cả các bên ký kết UNCLOS phải vào báo về công ước này khi những hành vi mang tính chất đe dọa. Điều này bao gồm việc đứng lên báo về cho những quyền lợi và nghĩa vụ trong quy định - báo về những yêu sách hợp pháp khi những đòi hỏi được cho là không phù hợp theo khuôn khổ luật pháp quốc tế. Các quốc gia như Hàn Quốc được báo về khi hành vi áp bức của các nước lớn

hơn. Nếu không, sự sụp đổ của trật tự cũng như an ninh quốc tế là không thể tránh khỏi.

Bill Hayton là nhà nghiên cứu Chương trình Châu Á – Thái Bình Dương, Viện nghiên cứu Chatham House, Anh. Bài viết được đăng trên Viện nghiên cứu [Chatham House](#)

Khanh Lê (dịch)

Thanh Hải (hiệu đính)